

Kwartaalschrift van de Historische Vereniging Old Reurle
Opgericht 15 februari 1984
jaargang 21 nummer 2 (2ste kwartaal 2004)

Van de voorzitter

Als het jaar zo doorzet als tot nu dan denk ik dat het een jaar van overvloed kan worden, Niet op alle gebied, maar wat de invloed van de natuur betreft zijn we goed begonnen. Ik heb de indruk dat alles wat vroeger is dan andere jaren, het gras groeit snel, de bloeiende bomen zijn rijk van bloemen en ook het onkruid blijft daarbij niet achter.

De activiteiten van onze vereniging zijn vastgelegd in het programma voor het nieuwe seizoen en als afsluiting van seizoen 2003/4 gaan we 3 juni naar Munsterland met de heer J. Berends.

Het onderhoud van de oude landbouw werktuigen is afgerond en oktober gaan we weer verder. De kledwagen is aangekleed en de fontein op het Julianaplein werkt weer. Het bestuur is nog met enkele belangrijke klussen bezig zoals huisvesting van de vereniging met o.a. het "Kulturhus", uitgifte van het boek Ruurlo's verleden herleeft en het boek "Geschilderd Old Reurle".

In de vorige Kroezeboom deden we melding van nieuwe activiteiten van de Archeologische werkgroep met als coördinator de heer J. Oonk.

Jan heeft op de bestuursvergadering van 28 april zijn plannen voorgelegd. Zoals reeds vermeld is het niet de bedoeling om zomaar overal te gaan spitten en boren, maar er bij te zijn als er veel grond verzet wordt op bouwplaatsen en andere locaties. Dit kan zeer leuke vondsten opleveren, vooral nu is gebleken dat Ruurlo vermoedelijk meer dan 1000 jaar ouder kan zijn dan aanvankelijk is gedacht.

Indien u belangstelling heeft voor bodemonderzoek in Ruurlo en omstreken dan kunt u zich aanmelden bij ons secretariaat.

De wijziging van de statuten gaan naar de notaris en zo blijven we bezig.

Op 1 juni moet ik weer door de scan en op 8 juni krijg ik de uitslag. Ik hou u op de hoogte.

Goede gezondheid en een prettige vakantie wens ik u van harte en tot spoedig ziens.

Martin Kok, voorzitter.

Notulen algemene ledenvergadering
d.d. 10 maart 2004

Aanwezig 67 leden incl. bestuur en 3 niet leden.

1. Opening door de voorzitter, dhr. M.G. Kok.

Mededelingen:

De voorzitter deelt mee dat er slechts 1 pauze is op deze avond en dat 1 consumptie voor rekening van de Vereniging is.

We zijn volop bezig om de kledwagen in ere te herstellen en verder zijn er kleine klusjes te doen waarvoor in de pauze aan de leden gevraagd zal worden wie of er wil meewerken op donderdagmiddag.

Old Reurle is in contact met de gemeente en Woonklavier om zich in te laten schrijven voor deelname in het "Kulturhus".

04.13 (01)

De stichting Vrienden van de molen Agneta houdt op 31 maart a.s. een avond in samenwerking met Old Reurle, de informatie hierover kunt u vinden in de laatste Kroezeboom.

2. Notulen van de vorige ledenvergadering worden onder dankzegging goedgekeurd.

3. Ingekomen stukken: Er zijn voor deze vergadering geen ingekomen stukken en geen afzeggingen bij de secretaris binnen gekomen.

4. Jaarverslag seizoen 2003 staat vermeld in de Kroezeboom no 1 van 2004 en wordt onder dankzegging goedgekeurd.

5. Jaarverslag van de penningmeester.

Dhr A. Flierman geeft een toelichting op het financieel verslag en deelt mee dat er een klein negatief saldo is.

6. Verslag van de kascontrolecommissie.

Dhr Frans Kok deelt mee dat de boeken in orde zijn bevonden en zegt de penningmeester hiervoor dank. Als leden zijn benoemd in kascontrolecommissie voor het seizoen 2004 dhr. Frans Kok en dhr. H. Halfman. Dhr. C. Vredeveld stelt zich beschikbaar als reservelid.

**7. Wijziging statuten: voorstel van bestuur:
art.4,punt 3**

- 1. aftreden en herbenoeming bestuursleden, periode van 3 jaar wijzigen in 4 jaar.**
- 2. herverkiezing van maximaal 2 perioden laten vervallen.**
- 3. art,4 punt 8: Het bestuur is bevoegd, zonder toestemming van de leden, overeenkomsten te sluiten tot max. fl.2000.=,dit bedrag te wijzigen in €10.000.=**

De voorzitter geeft uitleg over deze wijzigingen en vraagt wie er bezwaren heeft.

Dhr. Putman vraagt extra informatie over het bedrag van €10.000,= waarvoor het bestuur vrijstelling vraagt aan de leden. De voorzitter antwoordt tot tevredenheid van dhr. Putman.

Op de extra ledenvergadering d.d. 24 maart 2004 zal over deze punten gestemd worden aangezien er nu niet voldoende leden aanwezig zijn voor een geldige stemming.

8. Bestuursverkiezing:

De heren M.G. Kok en A. Flierman worden met algemene stemmen herkozen voor een periode van 4 jaar.

9. Rondvraag:

Dhr. F. Kok vraagt wie of er eigenaar is van de muziekkoepeel in het plantsoen, de voorzitter weet het niet precies en zal bij de gemeente Ruurlo informeren. De schilderijen moeten bijgewerkt worden vindt dhr. F. Kok.

De voorzitter dankt iedereen voor de bijdrage in welke vorm ook in het afgelopen seizoen en zegt dank voor de aanwezigheid.

Na deze vergadering heeft dhr. J. Berends een dia voorstelling met uitleg gegeven over de reis in Juni naar de Wasserburgen in Munsterland.

Op verzoek van de eigenaar van de Luifel zal in het vervolg de consumptie afgehaald dienen te worden aan het loket en ook direct worden betaald.

De voorzitter sluit hiermee de vergadering.

Voor accoord: M.G. Kok, voorzitter
L.W. Besselink, secretaris

<p align="center">Notulen extra ledenvergadering d.d. 24 maart 2004</p>
--

Aanwezig: mw. G.A. Kummer- Brandsma; mw. T. Huitema-Bruin; dhr.H.Post; mw.R. Greupink; mw. I.H.Brinkhuis; dhr J.H. Tornij; dhr.A. Flierman; dhr. M.G. Kok; dhr. L.W. Besselink

1. Opening

De voorzitter heet alle aanwezigen welkom.

Aangezien er op de ledenvergadering van 10 maart 2004 niet voldoende leden aanwezig waren wordt deze extra vergadering gehouden in verband met wijziging van de Statuten.

2. Wijziging van de Statuten:

De tekst luidt :

artikel 4, punt 3:

Jaarlijks treedt/treden een of meer bestuursleden af volgens een door hen intern vast te stellen rooster met dien verstande dat een bestuurslid dat een aaneengesloten periode van drie jaar bestuurslid is geweest, tot aftreden verplicht is.

Een zodanig bestuurslid is terstond herkiesbaar.

Deze herverkiezing kan maximaal twee maal plaatsvinden.

1^e voorstel van bestuur:

- a. De aaneengesloten periode van drie jaar te wijzigen in 4 jaar.
- b. De regel “deze herverkiezing kan maximaal twee maal plaatsvinden” te laten vervallen.

Een bestuurslid dat goed functioneert kan dus herkozen worden zolang hij/zij dat wenst.

2^e voorstel van bestuur:

artikel 4, punt 8.

De tekst luidt:

Het bestuur is bevoegd voor het sluiten van overeenkomsten voor een maximaal bedrag van fl.2000.= zonder toestemming van de leden.

Voorstel is dit bedrag te wijzigen in €10.000.=

De voorgestelde wijzigingen van de Statuten als boven vermeld, worden door de aanwezige leden zonder bemerking aangenomen.

De wijzigingen worden door de notaris vastgelegd.

Nadat er niets meer aan de orde is sluit de voorzitter deze vergadering en bedankt allen voor hun aanwezigheid.

Secretaris: L.W. Besselink

Voorzitter: M.G. Kok

Kleedwagen in oude staat hersteld

Afgelopen maanden heeft een groep vrijwilligers hard gewerkt om de kleedwagen terug te brengen in de oorspronkelijke staat zoals deze vroeger werd gebruikt door de boer.

Herman Geerligts maakte een nieuwe bodem en oude houten beugels, beschikbaar gesteld door dhr. Taken, werden door hem vervangen of hersteld.

De familie Kerkwijk stelde de stof beschikbaar voor het maken van een nieuwe kap.

Ineke Brinkhuis zorgde voor het naaien, knipwerk om de kap te maken met hulp van Willemien Vredeveld die de knoopsgaten voor haar rekening nam ook een nogal specialistisch werk.

Verder werd de wagen geschilderd door leden van Old Reurle en voorzien van nieuwe koperen bevestigingsknoppen om de kap vast te maken.

Op 8 april was het dan zover dat wagen officieel in gebruik werd genomen bij de Cactuskwekerij van Annie en Bert van der Meer.

Volgens oud gebruik werd er een borrel geschonken en een foto gemaakt van de ingebruikname.

Het bestuur is blij met deze mooie uitbreiding voor onze tentoonstelling van oude landbouwwerktuigen.

Alle vrijwilligers hartelijk dank.

Namens bestuur

Leo Besselink

20 jaar Onder d'n Kroezeboom

Hierbij een vervolg op de lijsten van publicaties in de kwartaalbladen jaargangen VI, nummer 4; XI, nummer 1 en XVI, nummer 1.

1999

Jaargang XVI, nummer 1:

Schoolhistorie van Ruurlo (slot) – G. Kreeftenberg;
Stukje over schoolmeester en schrijver Kerst Zwart – W.K. Bluemers;

15 jaar Onder d'n Kroezeboom – M.J. barones van Heeckeren van Kell.

Jaargang XVI, nummer 2:

Herinneringen over het begin van de 20ste eeuw – M.G. Kok;

Ruurlo anno 1899 (deel 1) – M.J. barones van Heeckeren van Kell;
De Keizer te Doorn (lezing J. Berends) – H. Post;
Prins Bernhard veroverde de Achterhoek (krantenartikel G.O.C. 1948) – W.J. Bluemers;
Ruzie in de bedstee (bewerking proces-verbaal 1857 te Ruurlo) – G.H. Kreeftenberg.

Jaargang XVI, nummer 3:

Voorwoord voorzitter met kort overzicht boerderij de Bonenpotter (komt in Ruurlo 3 keer voor);
De Zutphensche Almanak anno 1767 – H. Post;
Ruurlo anno 1899 (deel 2);
Oude begrafenisgebruiken in het Gelderse – W.J. Bluemers;
Nieuwe aanwinsten voor ons museum (landbouwwerktuigen) – J. Oonk;
Subsidies Boerenleenbank d.d. 1953 – J.H. Tornij.

Jaargang XVI, nummer 4:

Werkkampen de Zomp en de Pierik (1930-1945) – W.J. Bluemers;
Mariënveldde kreeg een eigen wijkgebouw – W.J. Bluemers;
Ruurlo in de vorige eeuw (begin) (uit de Katholieke Illustratie) – Leo Besselink;
Stukjes uit de Vordense Courant (14-02-1936) – W.J. Bluemers.

2000

Jaargang XVII, nummer 1:

Een heer van stand (necrologie H.R. baron van Heeckeren van Kell) – W.J. Bluemers;
Enige berichten die anno 1894-1898 over Kerst Zwart ontvangen werden – W.J. Bluemers;
Blij met de bij – H. Post.

Jaargang XVII, nummer 2:

Een stukje uit de geschiedenis van hotel Avenarius – W.J. Bluemers;
Pinksterkronen van Ruurlo;
Eens telde Ruurlo tien boerensmeden – J.H. Tornij.

Jaargang XVII, nummer 3:

Pand Geutjes behouden (bakkerij aan de Groenloseweg) – W.J. Bluemers;
Nog even een klein stukje Avenarius – W.J. Bluemers;
De vrouw in de spreekwoorden van den Achterhoek (uit Almanak voor den Achterhoek en het Schipbeekdal 1937) – H. Odink.

Jaargang XVII, nummer 4:

Herinneringen aan de Kerst Zwartschool (1921-1924) – mevr. Deunk-Bruinsma;
Boerderijnamen van Ruurlo, wijk A (dorp zuidelijk gedeelte) – M.J. barones van Heeckeren van Kell;
Ruurlo's Algemene Begraafplaats – G. Kreeftenberg;
Gedichten uit schrift d.d. 1902 van Milicien – G.J. Kleyn Winkel.

2001

Jaargang XVIII, nummer 1:

Landbouwwerktuigen (eindelijk onderdak in Cactuskwekerij, Jongermanssteeg te Ruurlo);
Boerderijnamen van Ruurlo, wijk B (dorp noordelijk gedeelte);
Jeugdherinneringen vanaf 1938 – Corrie Weernekens;
Ruurlo's Algemene begraafplaats (slot) – G. Kreeftenberg;
Artikel uit Staatscourant van 11 januari 1814 omtrent nadelige effecten van het begraven in de kerk.

Jaargang XVIII, nummer 2:

Informatie over Kadastrale Atlas van Ruurlo anno 1832, die eind 2001 wordt uitgebracht;
Oud Ruurlo (betreft Dorpsstraat 25) – H. Post;
Ruurlose brouwers in de 17de eeuw (artikel uit de allereerste Kroezeboom) – dr. W. Albers;
Publicatie verordening (vastgesteld door de gemeente Ruurlo, 17-12-1851);
Uit de oude doos (krantenartikel 1948 en foto's 1929-1933);
De Prijsaanduiding (uit een oud politiebld, 30-08-1947) – J.H. Tornij;
Reurle voor bu'j – W.J. Bluemers.

Jaargang XVIII, nummer 3:

Oude kaart van Ruurlo, anno 1680 (met 26 veldnamen erop);
Genealogie van Binsbergen, herbergier en logementhouder van Wapen van Ruurlo, later Hotel Avenarius;
Uit de oude doos, Graafschapbode 03-09-1948 tot 10-09-1948;
Het Wapen van Ruurlo (herhaling artikel uit 3^e kwartaalblad 1986) – A.D. Pardijs.

Jaargang XVIII, nummer 4:

Wat betekent Ruurlo – door de naamkundige B.J. Hekket;
Geschilderd Old Reurle – 1^e aankondiging van Joris Bakker voor totstandkoming van fotoboek in kleur;

Boerderijnamen van Ruurlo, wijk C (Gotinkveld, Brouwershoek);

Boord: wat kō j der van vertellen – W.J. Bluemers;

De familie Ensink – A.J. Ensink (schoolmeester te Ruurlo, 1851-1888) – F. Toevank;

Twee pagina's uit herbarium van de heer Ensink.

2002

Jaargang XIX, nummer 1:

Archeologische werkgroep Old Reurle (opgericht 2001) – Joris Bakker;

Boerderijnamen van Ruurlo, wijk D (De Berenpashoek);

Vondelpark en Achterhoek – H. Post.

Jaargang XIX, nummer 2:

Boerderijnamen van Ruurlo, wijk E (de Berenpashoek en de Huikert);

Twee statige huizen in Ruurlo (Huis Quisisana en Huis Gertrud) – H. Post;

Hessenwaege – W. Bluemers;

De strijd om de broekgronden – G. Kreeftrenberg.

Jaargang XIX, nummer 3:

Aanbieden Dorpspomp – M.Kok;

Onderscheiding Frits Toevank;

Archeologische werkgroep – Joris Bakker;

Brief van een Engelse soldaat Richard J. Parsons (vertaling Ineke Brinkhuis);

Enige verhalen uit “In en om het kleine dorp” van Kerst Zwart;

Boerderijnamen van Ruurlo, wijk F (Leusinkbrink en Nieuwenhuishoek);

Aansluiting waterleiding 1955 – W.J. Bluemers;

Een Gelders lied (1789) – A.C.W. Staring.

Jaargang XIX, nummer 4:

Overlijdensbericht van oud voorzitter (oktober 1991-maart 1997), de heer A.P.J. van Heck;

Hubertusbreudjes – W.J. Bluemers;

Brand en blussen in oud Ruurlo – H. Post;

Boerderijnamen van Ruurlo, wijk G (de Nieuwenhuishoek en het Broek);

Berend Wildrik – W.J. Bluemers.

2003

Jaargang XX, nummer 1:

Herinneringen aan bakkerij van Bremen – A.J. van Bremen;

Boerderijnamen, wijk G -2de gedeelte (Nieuwenhuishoek en het Broek);

Brand en blussen (slot) – H. Post;

Gezondheidszorg, deel 1 – G.H. Kreeftenberg.

Jaargang XX, nummer 2:

D'n Olden Got (een jeugdherinnering) – Corrie Weernekens;

Berend Wildrik (slot) – W.J. Bluemers;

Boerderijnamen wijk H (Wisselinkhoek, Strikker en het Broek);

Gezondheidszorg, deel 2;

Het huis aan de overkant – H. Post;

Klootbrief (1916) – G.J. Lindenschot;

Een pauselijke Zouaaf in de gemeente Eibergen (geb. in Ruurlo, 18-09-1847) – W.J. Bluemers.

Jaargang XX, nummer 3:

Deur en met Old Reurle op reis – T.S.;

Boerderijnamen wijk I (Bruil en het Broek);

Gezondheidszorg, deel 3;

Kranten van toen (diverse artikelen 1939-1955) – W.J. Bluemers;

Ne bizunderen knech – W.J. Bluemers.

Jaargang XX, nummer 4:

Martin Kok krijgt Zilveren Windhond;

Archeologische werkgroep zoekt versterking – J. Bakker;

Vrienden van de Molen Agneta – Lou Banda;

Dikkevretsaovond (kerstavond) – Femia Kok;

Een bol met een rijke historie (uit blad Cuisine 1998, nummer 4);

Boerderijnamen, wijk K (Winkelerhoek);

Aubade (liedjes die op school gezongen werden – 1950-1956) – Reina Wolsink;

Gezondheidszorg, slot;

Plezier veur de mansleu dat alle jaar kump – gedicht van Meester Postel uit Laren (1916);

Lofzang op Ruurlo (gedicht uit de geïllustreerde Gids van Ruurlo – 1909)

BOERDERIJNAMEN VAN RUURLO

Wijk M: Mariënveld

M 1 Kriegerije (Wevas)

Deze boerderij heette in de 17de eeuw het Criegers huis. Er werden een aantal woningen omheen gebouwd, en die “droebel” noemde men de Kriegeri'je. De naam Krieger is afgeleid van krijger d.i. strijder oftewel soldaat. De familie die er begin 18de eeuw woonde heette Krieger. Wevas betekent Wevers (weverszoon) De “er” uitgang werd, typerend voor het Zieuwent, veranderd tot “as”.

Het adres: Batsdijk 44

04.17 (05)

M 2 Krieger later Huttert Schoenmaker nu de Viersprong

Vanaf 1758 woonde hier de familie Krieger later Schoenmaker. Eén van de bewoners werd Huttert genoemd, ook wel Huttat, nu een typisch Zieuwentse “at” uitgang. Hij heette officieel H. Schoenmaker en was de eerste die in het Zieuwent een fiets kocht, die hij zijn velocope de noemde. Het adres: Batsdijk 43.

M 3 Olthuis

Op een oude kaart van Jan van Lindt, 1654, staat ook Campkens beschreven later Oldhoes thans Olthuis. De bovenstaande boerderijen staan overigens ook op deze oude kaart. Het adres: Huiskesdijk 2

M 4 Rondehoek

Deze boerderij van 1787 gelegen aan een ronde hoek van de Huiskesdijk is in 1877 afgebrand. Het huisnummer gaat naar de Waalderweg 57 en heet dan Bokkers, naar de familie Bokkers die aldaar in 1924 kwam te wonen.

M 5 Bokkers (Ooms)

Omstreeks 1774 woonden hier Jan te Boekeler met vrouw Berendina Bokkers. Vanaf wanneer het nu precies Ooms boerderij werd genoemd is moeilijk na te gaan. Het adres: Waalderweg 59

M 6 Braakman

Deze boerderij is in 1826 op een stuk ontgonnen grond gebouwd alhier een braak geheten. De uitgang “man” duidt op “van”. De eerste bewoner heette dan ook Jannes te Braak en was kleermaker. Het adres: Waalderweg 59

M 7 Kroos (Oud Koeheerde of te Paske)

De naam Kroos kan afgeleid zijn van eendekroos aangezien men op deze boerderij veel eenden en ganzen fokte. Het afval van pluimvee werd ook wel kroos genoemd. Eerste genoteerde bewoner was Jan de Koeheerde en later kwam de familie te Paske er te wonen. Het adres: Waalderweg 52

M 8 De Waalder

Omstreeks 1750 woonde op deze boerderij Peter Waalder. De boerderij was gelegen nabij een wiel, een kolk, die ook wel wiel of waal genoemd werd. Eerst was de naam Weelink of Walers, later werd de naam Waalder. Alhier is zo’n naam met een “ler” uitgang die veranderde met een “der” uitgang. Het adres: Waalderweg 53

M 9 Klein Waalder

Jan Berendzoon van Peter Waalder kwam in 1798 op Klein Waalder te wonen. Het adres: Waalderweg 51

M 9a Hulshof

De boerderij is van 1919 en is genoemd naar de familie Hulshof uit Lichtenvoorde die er in 1929 kwam te wonen. Het adres: Heemselerweg 1

Nieuw Meistershuus (Pietjen Potlood)

Vanaf 1830 woonde alhier een wever, ook wel Pietjen Potlood genoemd. Het is afgebroken in 1858 en was gelegen aan de overkant van de Heemselerweg 1.

M 10 Vos of Scheper of Olde Meistershuus

Anno 1760 woonde alhier Teunis Vos met vrouw. Of er een scheper of te wel schaapherder woonde is niet bekend. Er zal zeker een meester of onderwijzer gewoond hebben. Ook woonden er wevers. Het adres: Waalderweg 50

M 10a Stegers

Boerderij van 1924, die vanaf 1941 eigendom werd van Hendriks J. Stegers. Het adres: Waalderweg 44

M 11 Bongers (Bokkers)

In 1822 kwam de familie Bokkers afkomstig van Olthuis M 3 alhier te wonen, zij waren wevers. In 1885 werd de boerderij verkocht aan Bernardus L. Bongers die er een bakkerij stichtte in 1892, die tot in de jaren twintig van de vorige eeuw heeft bestaan. Het adres: Waalderweg 48

M 11a Schimmel

De boerderij is van 1923 en er kwamen toen Holkenborgs te wonen. Op de Schimmel L 9 woonden ook Holkenborgs, dat kan verband met elkaar hebben.
Het adres: Trekkersweg 1

M 12 Kleine Reuker

De Kleine Reuker heeft van 1825 tot 1900 gestaan aan de Waalderweg tegenover voornoemde boerderij. Het huisnummer gaat naar de Ballastweg 1 alwaar de familie Eytink in 1914 kwam te wonen.

M 13 Huuskes (Rietberg)

Gerrit J. Huiskes, schoenmaker, kwam in 1829 alhier te wonen. Hij was afkomstig uit Lichtenvoorde. Dochter Hendrika trouwde in 1834 met kleermaker Gerhardus Rietberg, ook uit Lichtenvoorde. Alle voornoemde boerderijen bevinden zich dan ook nabij de grens met Lichtenvoorde.
Het adres: Waalderweg 45

M 14 Krabben

Aan het begin van de 19de eeuw kwam Jan Krabben, klompenmaker hier te wonen.
Het adres: Waalderweg 47

M 15 Reukeseimes (Reukas Eimas)

De naam is te herleiden tot Eimert Reukers. Of deze man eigenaar of bewoner van deze boerderij van 1815 is geweest, is niet na te gaan.
Het adres: Waalderweg 43

M 16 De Reuker

Eerste bewoner was in het begin van de 18de eeuw Jan Rooks, zijn zoon werd al Harmen Rooks of Reukers genoemd.
Het adres: Beenekusteeg 10

M 17 Olde Plekkenpoel

In 1744 kwam Hendrik Plekkenpoel van Hammelman of de Poele L1 alhier te wonen.
Het adres: Beenekusteeg 12

M 18 Nieuw Plekkenpol

De eerste bewoners kwamen in 1827 van de voornoemde boerderij alhier te wonen.

Het adres: Beenekusteeg 5

M 19 Domhof

Eerste bewoner in 1818 was Toon Domhof, afkomstig van Lichtenvoorde.
Het adres: Beenekusteeg 4

M 20 Het Moller Consijnshuus de Pellewever

In 1760 woonden alhier de broers en zusters te Molder. Ook hier werd de naam met de uitgang “ler” veranderd in “der”. Er hebben ook Pellenwevers gewoond. Zij weefden doeken met blokjesmotief. De naam Consijnshuus is nog niet te verklaren.

Het adres: Beenekusteeg 16

M 21 Strank

Omstreeks 1750 werd deze boerderij door Jan Strank met vrouw bewoond. De betekenis van de naam kan sterk zijn.
Het adres: Beenekusteeg 5

M 22 Ballast

De boerderij van 1760 is zo genoemd naar Gerrit Waalders of Ballast.
Het adres: Ballastweg 4

M 23 Tellers of Tulner

In 1778 was Willem te Wopereis hoofdbewoner van deze boerderij, hij was een kleinzoon van Willem Speksgoor op Tulner.
Tul betekent o.a. struikgewas.
Het adres: Pastoor Deperinkweg 8

M 24 Jan Petershuus (Hulzink)

De familie Hulzink kwam in 1820 alhier te wonen. Deze boerderij werd reeds in 1886 gesloopt en heeft gestaan tussen de Pieper en Tulner. Naar welke Jan Peter zij is genoemd is niet na te gaan.

M 24a Karnebeek (Klompenmaker)

Op de Pastoor Deperinkweg 35 woonde vanaf 1930 H.H. Karnebeek die klompenmaker was.

M 25 De Pieper

In 1743 woonde aldaar Tunnis Pijpers. Een Pieper was een klein persoon of wel een muzikant (fluitist)
Het adres: Pastoor Deperinkweg 39

M 26 de Hulze

Op dit erf woonde in 1720 Peter Hulzink.
Het adres: Ballastweg 2

M 27 Waltakker

Mogelijk een geromantiseerde naam voor waldhaker (bomenveller). De boerderij dateert van 1780.
Het adres: Pastoor Deperinkweg 6

M 28 Olde Karnebeek

Deze niet meer bestaande boerderij heeft van 1830 tot 1943 gestaan tussen Waltakker en de Beenekusteeg.

M 29 Benekus

De naam is een vervorming van Bene in het Latijn "goed". Vanaf 1817 tot 1965 heeft de boerderij gestaan aan de Verdelingsweg niet ver van de herbouwde.

M 30 Flikker

Deze boerderij stond ook aan de Verdelingsweg nabij de Huppert en is in 1916 afgebroken. Het huisnummer gaat naar de Bakker Heutinck aan de Waalderweg 36. Flikker betekent waarschijnlijk schoenlapper.

M 31 Hondekolk

De boerderij van 1820 is toentertijd mogelijk nabij een kolk van ca 100 roeden gebouwd.
Het adres. Binnenweg 4

M 32 De Broeder

De marskramer Derk H. Penterman kwam in 1855 aldaar te wonen.
Het adres: Trekkersweg 6

M 34 Goldewijk

In 1863 werd deze boerderij gebouwd voor Gerrit J. Goldewijk. De naam Goltwijk kwam al in 1460 voor en duidde op een wijk (gebied) behorende aan een man met de Germaanse voornaam Goldwin.

Het adres: Binnenweg 2

M 34 Huppert

De benaming van deze boerderij van 1865 is een verbastering van het Germaanse huppan of te wel hoppe (bosje)
Het adres: Verdelingsweg 2

Tekst : M.J. barones van Heeckeren van Kell
Bonnen : F. Toevank
: Gemeentearchief Ruurlo
: De Historie van het Zieuwent door Jan en Raymond Boekelder

<p>Het overlijdensregister van Ruurlo (1772-1806)</p>
---

door: Peter Ten Arve

Sterven, begraven en de overledenen in Ruurlo hebben de afgelopen tijd veel aandacht gekregen. Het begon met de commotie rond het oudste deel van het Ruurlose kerkhof, later gevolgd door vondsten van stoffelijke overschotten bij opgravingen op de Markt, rond de kerk.

Mijn bijdrage aan dit onderwerp bestaat uit een transcriptie van een register van overledenen in Ruurlo met enkele kanttekeningen daarbij. Deze transcriptie wordt mogelijkerwijs gepubliceerd door het Oostgelders Tijdschrift voor Genealogie en Boerderijonderzoek (OTGB).

In het Gelders Archief te Arnhem (Inventarisnummer 1412) bevindt zich een Overlijdensregister van Ruurlo over de periode 1772-1806. Wat betreft beginjaar valt het samen met de laatste serie van Ruurlose Trouwen en Geboorteregisters (eveneens getranscribeerd en gepubliceerd door het OTGB); het is het enige Overlijdensregister, vóór de invoering van de Burgerlijke Stand, dat van Ruurlo bekend is. Het (in verschillende handschriften) bijgehouden document is waarschijnlijk een kladboek van de Ruurlose koster. Het diende als zijn administratie en boekhouding en bevat veel invoeringen, doorhalingen, verbeteringen en fouten, maar ook informatie die je niet direct in een overlijdensregister zou verwachten.

De bijna 1700 aantekeningen, over een aaneengesloten periode van 34 jaar, vormen de basis voor dit artikel, waarin vanuit administratief, genealogisch, statistisch, medisch, sociaal-economisch en regionaal perspectief naar de gegevens wordt gekeken.

Omdat het oorspronkelijke register niet gemakkelijk toegankelijk is, zijn de bijna 1700 overlijdensaantekeningen hieruit in mijn computer ingevoerd en beschik ik thans over een chronologische en alfabetische versie.

Waarschijnlijk is het de koster geweest die het register heeft bijgehouden. Hij lijkt, als verantwoordelijke voor de kerk (gebouw en kerkhof), het begraven, het luiden van de klokken en het innen van de gelden, de meest aangewezen persoon. Dat dit bijhouden niet dagelijks gebeurde blijkt wel uit de vele invoeringen en doorhalingen. Regelmatig is onduidelijk wie er nu overleden is.

Ook is er een dubbelaantekening waarbij niet duidelijk is of Dries Kerkwijk nu op 22 augustus of 22 september 1792 is overleden. Peter Luesink, die op 27 februari 1793 is overleden wordt volgens de inschrijving op 29 februari 1793 begraven. Een schrikkelidag in 1793? Wij weten dat zo iets niet kan.

De overlijdensaantekeningen verschillen inhoudelijk sterk. Meestal wordt (vooral bij volwassenen) naast een overlijdens- en begraafdatum, de naam van de overledene vermeld. Maar vaak wordt ook volstaan met een inschrijving (zonder naamsvermelding van de gestorvene) dat de overledene een kind, zoon of dochter, kleinkind, pleeg- of stiefkind, stiefzoon, vrouw, weduwe, knecht of meid is, waarbij dan de naam van de vader of moeder, echtgenoot of boerderij wordt genoteerd.

Voor klokluiden, dat bijna uitsluitend wordt genoemd in relatie tot overledenen uit de Boschhuerne (Laren; o.a. Horstman, Hagenbek, Sasse, Steelkamp, Kistemaker, Klumper, Pol, en Scholten) wordt 1 gulden in rekening gebracht. De koster hield ook bij of de begrafenis al dan niet betaald en het overlijden aangegeven is. In de latere jaren wordt ook genoteerd of de gestorvene onroerend goed achterlaat en/of wie de nabestaanden zijn. (laat vrouw en kind na, laat man en kinderen na, etc).

Het bijhouden van de overlijdensgevallen geschiedt ook op last van anderen aan wie de gegevens worden doorgegeven. Dat lijkt dan halfjaarlijks te gebeuren en wordt in de latere jaren vermeld met de aantekening "tot hier toe" of "soo verre" overgegeven. Uit één aantekening blijkt dat het om een overdracht aan "de gedeputeerden" gaat.

Een enkele maal komen we iets meer over de overledene of diens man/vader/vrouw te weten. Zo blijkt G. Lievestro rond 1804 timmerman te zijn, eenzelfde beroep dat Jan Hendriksen rond 1783 uitoefent. Hendrik Werfman is in 1791 jager en Aalbert Jansen wordt in 1777 als lands jager geregistreerd. H. Wassink is rond 1804 winkelier. Uiteraard worden de notabelen (dominee en richter) ook vermeld en opvallend is het dat de tijdspanne tussen overlijden en begraven (het opgebaard liggen) bij hen het grootst is (in 1 geval zelfs 1 week).

Verder worden een paar maal knechten en meiden genoemd en de Franse juffrouw op Huize Ruurlo, die ver van huis in Ruurlo wordt begraven.

Een intrigerende opmerking betreft het overlijden (1792) van een niet met name genoemde dochter van Derk Gotink. In de marge staat geschreven dat zij de vrouw is van "de zogenaemde flicker".

De registratie van het overlijden en begraven in de genoemde periode beperkt zich niet uitsluitend tot inwoners van Ruurlo. Jan Derk Krijgers op Nijhuis (†1773) en Hendrik Plekkenpoel (†1786) worden in Lichtenvoorde ter aarde besteld. Janna Wimelink in de Koningshutte onder Hengelo overlijdt in 1787 en wordt in Ruurlo "van de armen" begraven. Ook Janna Spikkers, weduwe van G. Hoefman uit Varsel, wordt in 1796 in Ruurlo begraven. Van de bedelares Francijne en een door de Veldhoek passerende ruiter, die in Ruurlo komen te overlijden, zal wel nooit precies duidelijk worden waar ze vandaan kwamen. Met enige regelmaat worden de overledenen uit de Boschhuerne, vooral uit het grensgebied tussen Laren en Ruurlo, in Ruurlo begraven. Het lijkt erop dat ze in Ruurlo kerkten. Een oude vrouw die is overleden op het Gosenshuijs komt uit de Wiersse.

Bijna 1700 naamsvermeldingen met bijbehorende overlijdens- en begraafdata, leveren genealogisch gesproken een waardevolle bron op. Veel vermeldingen, vooral die van kinderen zijn echter beperkt tot de vadersnaam en het zal veelal niet mogelijk blijken de naam van het kind met zekerheid te achterhalen. In de meeste gevallen is het gebruik van de Ruurlose Doop- en Trouwboeken nodig om er achter te komen wie is overleden en begraven. Maar bij inschrijvingen zoals "oude man" of "oude vrouw" gevolgd door een boerderijnaam lijkt een oplossing welhaast onmogelijk. Veel gestorvenen worden vernoemd naar de boerderij of het huis waarin ze wonen en zijn overleden en daar waar het in het register staat vermeld, zijn ook de boerderij of huisnamen apart weergegeven.

Een periode van 34 jaar (het jaar 1806 is buiten beschouwing gelaten omdat het slechts 1 overlijden weergeeft) en een kleine 1700 aantekeningen, leveren voor Ruurlo een jaarlijks gemiddelde op van ongeveer 50 sterfgevallen.

Verder uitgesplitst resulteert dit gemiddelde in 29 volwassenen, 18 kinderen en 3 jongeren of onbenoemden per jaar. Deze uitsplitsing is gebaseerd op de meest voorkomende omschrijvingen van de overledenen. Echter, 50 sterfgevallen per jaar is een gemiddelde. Over de 34-jarige periode zijn er uitschieters zowel naar boven als beneden.

Met name de sterftepieken (1773, 1779, 1790 en 1805) zouden kunnen wijzen op besmettelijke ziektes of andere barre tijden. Toch wordt er tussen alle aantekeningen slechts 1 maal (1779) de aard van een ziekte (loop) vermeld. Dat is opmerkelijk, maar ergens heb ik wel eens gelezen dat het van hogerhand verboden werd om de ziekte te vermelden.

De “loop” of dysenterie komt in twee vormen als veel voorkomende epidemische plaag voor. De “gewone” of persloop en de “rode” loop. Ook de Achterhoek wordt met enige regelmaat, maar toch vaak plaatselijk, geteisterd. Dit was vooral in de jaren 1777-1779 en 1781-1783 het geval. De sterftepiek van 1779 voor Ruurlo correspondeert hiermee. De tweede periode gaat blijkbaar geheel aan Ruurlo voorbij.

	Gemiddeld	Hoog	Laag
Totaal	50	89 (1790)	35

Volwassenen	29	59 (1805)	18
Kinderen	18	51 (1790)	9
Jong/onbenoemd	3	6	0

De piek van 1790 betreft zowel volwassenen als kinderen, terwijl die van 1805 bijna geheel voor rekening van volwassenen komt. Wat de oorzaken hiervan zijn geweest vraagt nog nader onderzoek. Ook 1773 en 1779 kennen (weliswaar lagere) pieken waarbij vooral kinderen het moeten ontgelden.

Opgeteld komt het totale geboortecijfer (bron: Doopboek Ruurlo) over de periode 1772-1805 uit op ongeveer 1575 geboorten. Het aantal overleden kinderen over dezelfde periode bedraagt ongeveer 620. Een gemiddeld sterftecijfer van ongeveer 40%!! In het beruchte jaar 1790 overlijden er meer kinderen (51) dan er dat jaar worden geboren (48) en ook in 1773 overlijden er 30 kinderen bij een geboortecijfer van 34 over datzelfde jaar.

Los van de kille statistische benadering staat het menselijke verdriet. Het overlijdensregister geeft daar een goed inzicht in. Het is geen uitzondering als 4, 5 of zelfs 6 kinderen overlijden met daarbij nog 1 of 2 echtgenotes (Hendrik Stokkink, Berent Pasman, Jan Paelder op Oldenboom, Berent Esselenbroek, Garritjan Esselenbroek, Lammert Garvelink, Garrit Beumer, Hendrik Arfman, Arent Tragter op de Koije, etc. etc.). Willem (Ten Arve) Paelder begraaft op 30 juli 1793 twee van zijn kinderen waarna het derde, twee dagen later, op 1 augustus 1793 overlijdt.

Al met al geeft het Ruurlose Overlijdensregister ons een niet altijd vrolijk, maar wel interessant tijdsbeeld. Zonder over vergelijkingsmateriaal van omliggende dorpen te beschikken, lijkt het mij dat de situatie daar niet veel anders of beter was.

Wie was Theodorus van Dijk

In het tijdschrift van de Historische Vereniging uit Borculo, “Borklose Maote” no 15 van juni 2002 stond een beschrijving over de Stoeterij, in de 19^e eeuw gevestigd in Borculo.

Hierin werd de naam genoemd van Theodorus van Dijk, een oom van de familie Huitink-Tijdink.

Ik kende de verhalen van deze oom van Dijk, want zo werd hij door mijn moeder genoemd, hij was met Napoleon naar Rusland geweest en dat boeide mij altijd al.

Zo kwam ik tot het volgende verslag.

Theodorus van Dijk werd geboren in Zeist in 1781. Na zijn pensionering als tweede luitenant bij de kanonniers ging hij werken en wonen in Borculo.

Hij woonde in huis wijk C42 en werkte bij de toenmalige Rijksstoeterij aldaar als opperstalmeester van ca 1822 tot de opheffing in 1841.

Hij is overleden op 2 juni 1857 in Borculo, 76 jaar oud (volgens de overlijdensakte welke ik terug kon vinden in het Streekarchivariaat in Doetinchem.)

Theodorus van Dijk was een oom van Gerarda Johanna van Dijk die gehuwd was met Jan Hendrik Tijdink, de ouders van Wilhelm Huitink en Gerarda Johanna Tijdink, mijn grootouders.

Uit het boek De voormalige Stoeterij van H.C.M.E.H. van Soetermeer Vos uit 1897 citeer ik het volgende:

“Theodorus van Dijk was als kanonier op 4 augustus 1799 bij de Bataafsche Rijdende artillerie in dienst getreden, had na 10 veldtochten te hebben meegemaakt, zich den rang van wachtmeester, het Legioen van Eer voor zijn deelname aan eerdere veldtochten en de Militaire Willemsorde voor zijn deelname aan de slag bij Waterloo, verleend volgens K.B.no 17 d.d. 11 Augustus 1815, verworven”.

Vervolgens was hij vanaf 24 Juni 1822 onafgebroken verbonden aan de Stoeterij in Borculo waar hij goede diensten gepresteerd scheen te hebben, vooral door zijn kennis van het landbouwwak waarin hij voor zijn in dienst treden werkzaam was geweest.

“Op den 24sten Aug. 1832 was de onderdirecteur van de Stoeterij in Borculo, de majoor J.C. Hofman overleden en het schijnt dat toen ter tijd in Nederland velen geschikt en nog meer genegen waren om in deze vacature te voorzien, want het aantal sollicitanten uit alle rangen en standen der maatschappij was legio: Manegedirecteurs, gepromoveerden, veeartsen, stalhouders, rentmeesters enz. richtten verzoekschriften aan het departement om tot deze betrekking te worden uitverkoren.”

De directeur schijnt hiervoor de eerste stalmeester de adjudant Th. Van Dijk het meest geschikt geacht te hebben. Tenminste wij vinden reeds vroeger een voordracht van de directeur om hem tot 2^e luitenant aan te stellen en later om hem tijdelijk met de functie van onderdirecteur te belasten.

Wel werd van Dijk 31 augustus 1830 tot 2^e luitenant benoemd, maar hij bleef stalmeester

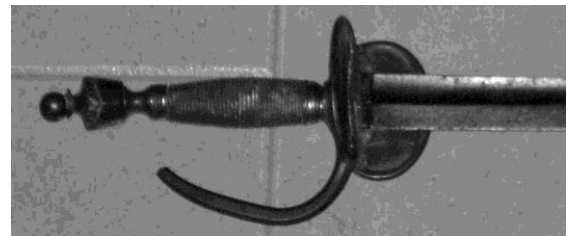
Volgens informatie uit het tijdschrift de Borklose Maote no 15 uit 2002 is opperstalmeester Theodorus van Dijk in 1832 tijdelijk benoemd geweest tot onderdirecteur van de Stoeterij in Borculo als opvolger van J.C. Hofman.

Uit de nalatenschap van Theodorus van Dijk zijn enkele sabels en medailles bewaard gebleven.

Hieronder foto's van 2 sabels met heft en beschermer uit 1790, gemaakt in Hessen.

*handvat zwaard gebruikt tijdens de veldtochten
- Zwaard met schede afkomstig uit deelstaat Hessen; in het zwaard staat gegraveerd Solingen 1790, lengte zwaard incl. handgreep 97 cm, totale lengte incl. schede 104 cm, schede is voorzien van koperbeslag met ringen*

Verder:

- de medailles: voor de Militaire Willemsorde voor Moed, Beleid en Trouw
- medaille Legioen van Eer met als opschrift Honneur et Patrie , Napoleon Empereur de France .

*Links Militaire Willemsorde voor Moed, Beleid en Trouw.
Rechts de medaille Honneur et Patrie Napoleon Empereur de France(Legioen van Eer)*

Bronnen : als boven vermeld .
informatie M.W.O. van internet.
Streekarchivariaat-Doetinchem

Leo Besselink

Historische vereniging Old Reurle :

Secretariaat: Postbus 61, 7260 AB Ruurlo
Bankrekening Rabo-Berkelland, Ruurlo, Rekeningnummer 3567.22.996

Bestuur :

Voorzitter:

M.G. Kok, telefoon 0573-453090.

Secretaris:

L.W. Besselink, telefoon 0573-452376,
email: leowbesselink@hetnet.nl

Penningmeester:

A. Flierman, telefoon 0573-451921.

Bestuursleden:

mw. R. Greupink-Wolsink, telefoon 0573-452477.

A.J. Kettelerij, telefoon 0573-452204.

mw. I.H. Brinkhuis-Baltus, telefoon 0573-453376.

J.H. Bakker, telefoon 0573-491293.

Commissies:

Organisatie jaarprogramma:

mw. R. Greupink-Wolsink

mw. I.H. Brinkhuis-Baltus.

**Beheerder van het Archief
en foto's van Ruurlo :**

G.J. Kleyn Winkel, telefoon 0573-461248

A.J. Kettelerij

Genealogie en foto's van Ruurlo :

F. Toevank, telefoon 0573-451390

Landbouwwerktuigen:

mw. R. Greupink-Wolsink

A. Flierman

G.J. Kleyn Winkel

J. Oonk , telefoon 0314-625316

De werktuigen staan opgesteld bij Cactus Oase, Jongermanssteeg te Ruurlo

Archeologische werkgroep

Coördinator:

J.Oonk.

Project Geschilderd Old Reurle:

J.H. Bakker.

**Verspreiding van tijdschrift
"Onder d'n Kroezeboom" :**

mw. R. Greupink-Wolsink

Redactie Kroezeboom:

Eindredacteur :

J.H. Tornij; telefoon 0544-379691

Redactieleden:

W.J. Bluemers, telefoon 0573-452062

H. Post, telefoon 0573-451264

Internetsite :

www.oldreurle.nl

Contributie:

leden € 14,-

Duoleden € 21,-

Registratie bij Kamer van Koophandel te Arnhem onder inschrijfnummer 40103401

Het kwartaalblad "Onder d'n Kroezeboom" is ingeschreven onder nummer ISSN 0929-919X